

19-20
An. VIII
1884.

Gherla
1-15
Oct.

AMICULU FAMILIARU

Apare in 1/13 si 15/27 a luni. — Pretiulu pre unu anu e 4 fl., $\frac{1}{2}$ anu 2 fl.
pentru Romani'a pre anu 10 franci — lei noi.

BASILIU NASCU.

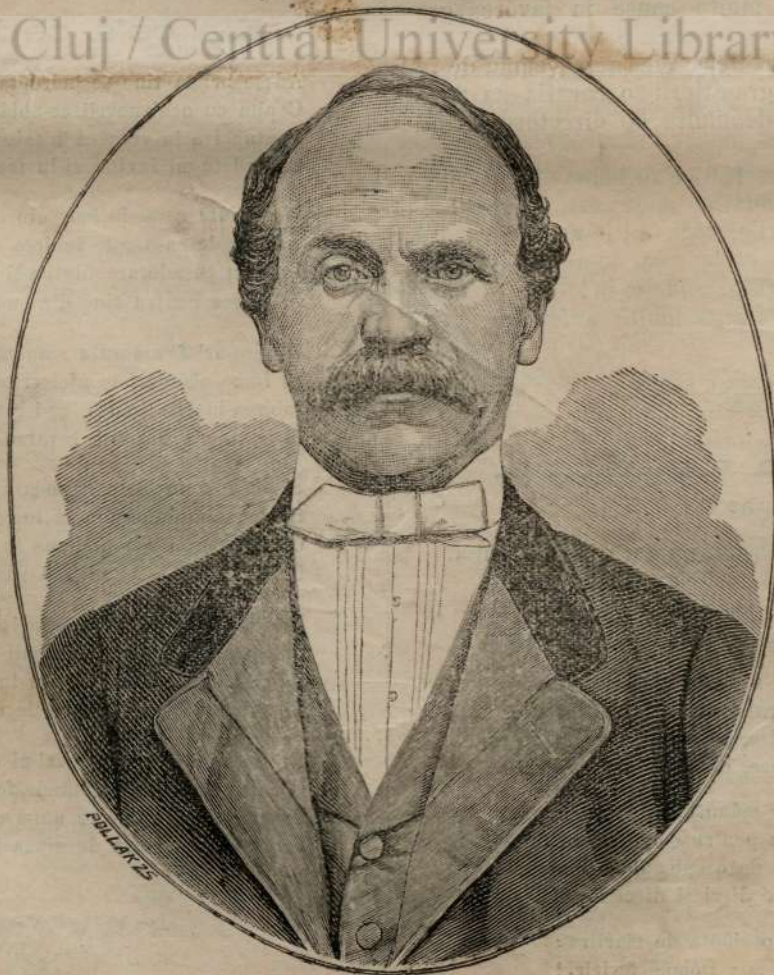
Basiliu Nascu s'a nascutu pre la anulu 1815 in comuna granitiera Feldru din parinti economi.

Elu a invetiatu mai antaiu scol'a comunale din Feldru, apoi l'a dusu parintii in Naseudu unde a absolvatu scol'a normale, carea pre atunci era scol'a militara. Indata dupa absolvarea acestei scole pre la anulu 1833 a fostu irolatu la militie unde s'erbindu 5 ani a scos-o pana la rangulu de corporal.

Inca ca militariu a absolvatu cursulu preparandialu su vicariulu si directorele Ioanu Marianu.

La anulu 1838 a esitu din statulu militariu si a fostu denumitu de invetiatoriu in comuna Feldru.

Elu a adusu in tempu scurtu acest'a scol'a in stare infflorita. Nascu se ocupa cu mare placere cu crescerea si cultivarea po-

miloru. In orele libere lu' adai mai totu-de-a un'a in pomaria, — unde-si petrecea cu scolarii cei mai mari, aretandu-le cum au de a-se semena, cresce si altui pomisorii.

Fiacare scolariu 'si avea stratulu seu de pomi de care trebuia se grigiessa pana atunci candu era buni de a-sesadi.

Din acesti pomi apoi da scolarioru diligenti ca se-i planteze in gradinile parentiloru.

In scola era elu invetiatoriu si parintescolariloru, er' afora de scol'a binefacatoriulu si amicul poporulu.

Prin o ast'felu de portare si-a cascigatu increderea si iubirea poporulu si respectulu mai mariloru sei.

La anulu 1848 candu s'a inceputu revolutiunea a fostu alesu si trimisu cu cavalerulu Florianu Porciu si locotentele Galrielu Popu, (pre atunci toti inve-

tiatori) la Vien'a spre a asigurá pre Maiestatea s'a despre credința si alipirea granitierilor de tronulu Maiestatei s'ale.

Cându s'a re'ntorsu câtra casa s'a ruptu cu elu podulu Feldrului de preste Somesiu si erá se se iniece.

In primele zile a lunei lui Ianuaru 1849 a trecut preste munti in Bucovin'a si s'a insinuat la colonelulu Urbanu, care l'a pusu la despartimentulu de computu in calitate de conducatoriu de computu (Rechnungsführer.) Acestu oficiu la portatu pua in Iuniu acelu anu.

La inceputulu anului 1850 a fostu denumitu de invetiatoriu la scóla normala din Naseudu. Indata ce a venitu aici a inceputu a apará cauzele cele drepte a locuitorilor singurateci si a comunelor intregi contr'a asupririlor ce li-se facea din partea strainilor.

Nascu a adunatu o multime de scrisori de mare insemnatate pentru comunele foste granitiere.

La anulu 1860 a fostu alesu de comunele Feldru, Neposu, Rebrisiór'a si Ilv'a-mica de representante a loru si tramisu la Vien'a spre a-le apará in procesulu ce-lu portáu aceste comune cu comunele sasese Iadu, Pinticu si Dumitrea pentru o parte mare de hotaru pre care l'au ocupatu Sasii cu puterea.

Dupa ce s'a re'ntorsu la Naseudu indata a fostu éra alesu de intregu poporulu acestui districtu de deputatu si tramisu éra la Vien'a pentru mai multe cauze de mare insemnatate pentru comunele foste granitiere — unde a siediutu unu anu si diumetate; in acelu tempu a staruitu cu barbatie spre a-si implini misiunea s'a de deputatu, resolvindu mai multe cauze in favórea granitierilor.

Dupa ce s'a re'ntorsu dela Vien'a in semnu de recunoscintia i-a daruitu granitieri o carutia cu 2 cai (cari érá ponivosi) si l'a denumitu de directoru la administratiunea fondurilor.

In lun'a lui Septembrie 1867 s'au bohnavitu, si cându erá pe patulu mortii 'lu audiai de multe ori dicându: nu me dóre mai reu cá loviturile, care mi le-au datu acei'a, pre cari i-amu primitu in cas'a mea, le-amu datu mâncare ba le-amu fostu si parinte sufletescu!!

In 2 Octombrie 1867 dupa multe suferintie a repausatu in Naseudu.

Fetiór'a in rogatiune.

— Dedicatiune Oliviei. —

Cu ochi mari si perulu galbenu, si cu gur'a 'ntre deschisa,
Privindu bolt'a santei case, — o fetióra chipu iubitu,
Linu sioptesce rogatiunea ce de-atâtea ori o díse
Candu pre ceriulu vietiei s'ale norii grei s'a gramaditu.

Preste faci'a ei senina trece-o dulce-infiorare,
Rogatiunea ei profunda, câtra ceriuri s'a 'naltiatu,
Pre altariu acum se-aduce, Domnulu plenu de indurare,
Ce prin sange santu pre cruce, lumea a rescumperatu.

O! frumósa e fetiór'a cându mânutiile-impreuna,
Cá se róge pre celu vecinicu pentru ómenii sermani,
Fruntea ei e blându incinsa de o splendida cununa,
Ce straluce cu putere, preste dieci si dieci de ani.

Vócea ei acum vibrédia, cá o siópta de martira :
„Dómnue ada pacca 'n lume, ada Dómnue fericiri!

Preste turm'a t'a cea santa, si-o pazesce si-o inspira,
„Cu mari fapte ce 'ncununa ale t'ale straluciri!

Apoi tace, . . . prin feréstra in beseric'a sântita
Vine-o radia in-aurita, preste faci'a ei de crinu,
O cuprinde, cá si norulu pre Mari'a fericita
Cându de angeri fú rapita, catra ceriulu celu seninu.

„Dómnue! viersulu ei sioptesce in deplina liniscire,
„Dómnue vérsa-ti fericirea preste mene sierb'a t'a,
„Eu ce nu dorescu in lume altu norocu si fericire,
„De câtu se te-adoru in taina si se nu te potu uitá!

Ce sublima e copil'a cându la ceriuri 'si indrépta
Inim'a si-a ei gândire, sioptindu tainici rogatiuni, —
Pe-a ei urma blandu resare, alta lume intielépta,
Lume ce nu sci de chinuri, de doreri si amaratiuni.

Fericitu acél'a june ce 'n a vietiei s'ale cale
Intélnesce pre fetiór'a cu chipu dulce, umilitu,
In ea afla o soție, ce in cursulu vietiei s'ale,
Sterge norii intristarei, ce-a lui trainu a coplesitu.

Ér' copii afla-o mama, buna, blanda, iubitóre
Unu modelu de fapte sante, si virtuti ce te rapescu
Ea besericei dá martiri cu virtuti stralucitóre,
Éra natiei fii nobili ce 'n necasuri o scutescu.

La ce'a ce iubescu.

Adese ori la tine se 'ndrépta-a mea gândire,
Copila cu ochi negrii ce-abiá te-amu intélnitu,
Si-atunci asiu vrea cá 'n taina se-ti spunu a mea iubire,
Ce sufletu-mi inaltia si-lu face fericitu,

Cá ceriulu ce se-intinde din capu in capu de lume,
Asiá de 'nténsa este iubirea ce semtiescu,
Iubescu cu adorare fiinti'a-ti si alu teu nume,
Si lumea pentru tine din sufletu o iubescu!

O déca-ar' fi amorulu stapénu preste ori cine!
In lume n'ar' esiste nici crime nici doreri,
Iubirea-inaltia lumea, ce-i reu prefaca in bine,
Si 'n inim'a sdrobotita revarsa mangaieri.

Si eu de-amu fostu vre-odata, portatu de patimi rele,
Cu fruntea-inseninata la lume o vestescu:
C'am fostu si reu in lume in óre triste grele
Dar' astadi, — astadi éta sum bunu cá-ce iubescu.

Iubiti, iubiti cá mine fetiori cu fruntea-inalta!
Si voi copile mândre vedenii pamentesci!
Cá-ci dragostea conduce in lumea incantata,
Si animei deschide placerile ceresci.

Ér' tu copila draga ce mi-ai deschisu in lume,
O cale preserata cu blânde fericiri,
Primesce dela mine ce anim'a-mi 'ti spune,
Primesce o comóra de gingasie iubiri

G. Simu-

CASATORI'A.

— **Studiu socialu premiatu cu 100 franci.** —

(Urmare.)

Secolulu XVIII. cu tóta pirotel'a totu-si incepù a prepará pe alu XIX. dupa cum alu XIX. prepara pe alu XX. Revoluti'nea francesca redede Europei casatori'a civila. Articolulu 165 alu Codului Napoleonu ordonà in 1789 cá casatoriile se se celebriede de unu ofiçieru civilu publicu. Ea fù adoptata de tóte tierile civilisate, Belgi'a, Itali'a etc., in 1808 prin edictulu din 8 Sept. o adoptà Bavaria, 1855 Vurtembergulu, in 1864 Români'a. Se scie positiunea femeiei in codulu civilu Romanu care s'a adaptatu din Dreptulu-Romanu si din Cod. Napoleonu. Femei'a trebue se urmedie pre barbatu ori-unde. Intracést'a Austri'a a fostu mai liberala. De si impunea acést'a, inse cade acésta obligatiune cându loculu unde s'ar' duce nu e priintiosu sanetatei ei. Ea se póte opune la stabilirea lui in vre unu locu strainu séu — déca barbatu-seu nu e militariu — si la dese mutari. In Ungari'a femeia póte se-si administredie singura zestrea, asemenea si fetele majóre potu esi de sub tutela si se-si conduca ele ceea ce este a loru. Ele suntu moscenitóre de o potriua cu fratii loru la averea parintiésca cá si in tóte tierile latine. Esceptiunea trista ce o face Angli'a in acésta privintia nedreptatíndu copii, dându unui'a totu. — dispositia ce póte o incuviintiédia legile ei spre a potea sfatulu face capitalisti mari intre compatrioti, spre a gasi la nevoie imprumuturi mai cu inlesnire, — nu si-a gasitu imitatori inca in tempulu de faciã; dupa cum vedemu nici chiar' Ungari'a, tiéra nelatina n'are asemenea nedreptate in Corpus juris Ungarici, ce constà dintr'o colectia de edicte ale diferiteloru diete Ungare, chiar' dela Regele Maghiaru dñsu Stulu Stefanu incóce, si din transcrierea unoru dispositiuni ale dreptului din obicei, séu cum 'lu numescu francesii, droit contanuer, — adunate in secolulu XVI de juriseconsultulu unguru Stefanu Verböczy.

Napoleonu care dice: „Dieu a aussi essayé de faire des ouvrages, sa prose c' est l'homme, sa poesie c' est la femme,“ n'a facutu multu pentru femeie in codulu seu; asemenea si popórele cari l'au imitatu, cu tóte astea totusi se pare a nu o lasá la capriciulu discretionariu alu barbatului, ci-lu obliga prin lege chiar' a cautá de dèns'a, asiá art. 196 din codulu nostru civilu dice: „Barbatulu este obligatu in tēmpulu casatoriei a inlesni femeiei totulu pentru intretñnerea ei.“ In codicele lui Mateiu Basarabu, celu ántaiu codu scrisu in Munteni'a, se dicea cá barbatulu póte pentru vini se-si bata pe femeia numai se nu o omóre; codulu de adi da femeii dreptulu de a lasá pe barbatulu seu din cauza de insulta, prin urmare i mai ameliorédia positiunea garantandu demnitatea soçiloru, care cându lipsesce din casnicia, acést'a e cá si cum n'ar' fi. Romani'a, tiéra eminemamente democratica, a avutu totu-de-a-un'a divortiulu

nu numai in principiu ci si de faptu atátu in dreptulu nescrisu din naintea primeloru legi serise, cari fura pentru Moldov'a codicele lui Alexandru celu bunu, apoi codulu Vasile Lupu, si in Munteni'a alu lui Mateiu Basarabu, unulu din acestea din urma numitu: „Cartea Romanésca de invetiatura dela pravilele imperatesci si de la alte judetie“ tiparitu in 1646, celalaltu: „Indreptarea legeri cu Dumnedieu“ asemenea tiparitu in 1652. In aceste legi onórea femeiei si moral'a publica eráu fórte aperate; asiá se pedepseá cu mórte barbatulu care vindea cinstea femeiei s'ale precumu si cine ar' fi tienutu case de prostitutia, ori si-ar' fi inchiriatu casa cu sciinti'a spre acestu scopu se osánda la mórte, ori la batae in publicu numai in pele ori cu oena, ér' persón'a care ar' fi avutu incredintiata sie-si vre-o féta spre a o invetiá ce-va carte ori lucru si-i perdea cinstea, acelei persóne i se turná plumbu topitu ferbinte pe gátu cá „se-i intre pre grumazi la inima, cá-ci prin aceste membre au esítu relele povetie care au secatu inim'a parintiloru,“ dice pravil'a. Pana la 1864 casatori'a la noi se facea numai in modu religiosu. Episcopulu in eparchi'a s'a erá instanti'a inalta judecatorésca in materi'a de casatoria; protopopulu in comun'a lui asemenea; ér' de la acésta epoca casatori'a deveni mixta adeca si religiósá si civila; trebuiescu amendóue celebratiunile pentru validitatea ei. E fórte bine cá legiuitorii nostri n'au lasatu de o parte casatori'a religiosá, ántaiu pentru-cá intra in datinele vechi ale póporelui si in credintiele lui intime si alu doilea cá pré prosaica ar' fi remasu sevirsirea casatoriei numai in modu civilu.¹⁾ In adeveru cáta poesia in punerea acelorú dóue eununi de flori pe capetele a dóue fiintie ce se iubescu si si-au promis un'a altei'a viéti'a, inim'a si credinti'a! Cáta maiestate in benedictiunea data inaintea altariului de unu sacerdote demnu ce si elu este soçiú si parinte! cáta moral'a si filosofia pura in cuvintele inalte: „Se ve bucurati impreuna pazindu hotarele legii cá asiá a binevoitu Ddieu!“ si „Nu este bine se fie omulu singuru.“ — Da! nevoile chiar' suntu dulci intre doi ce se iubescu; ei 'si voru dice cá Prometeu Pandorii:

Nous souffrirous en semble.
Et ce n'est point souffrir.²⁾

Tóte popórele au obiceiurile loru in tóte, asiá si cu casatori'a, care adesea chiar' in celebratiune a trecutulu prin unele procedari aprópe copilaresci; asiá d. e. in Itali'a odinióra erá destulu se surprindia pre preotu ginerele si mirés'a insoçiti de doi martori si se-lu fortiedie a le dá binecuventarea nuptiala; prin acestu singulariu modu casatori'a erá contractata. Acésta descriere o gasimu in oper'a nemuritoriului Manzoni „I promessi sposi,“

¹⁾ Pre cându unii insulori necivilisati din cealalta parte a globului zidira inaintea unui chipu de cáne simbolulu fidelitatii, de ce óre Chrestinii n'au serbatu unirea loru inaintea imaginii acelu ce a propagatu unitatea si egalitatea in casatoria?

²⁾ Pandore, 5-ème acte par Voltaire.

unde Renzo, — eroulu operii s'ale, — împreuna cu Luci'a, — fidantiat'a lui — si cu doi martori se introduceu la Don Abbondio spre a-lu fortiá se-i binecuvintedie, — si lintia zadarnica pentru bietii logoditi, cà-ci tiranulu putinte ce le persecutá fericirea sciuse se se asigure de popa prin amenintari cumplite; dar' câte schimbari de atunci nu se facura in tine „O, geure humain! lumiere et nuit, chaos des âmes.“¹⁾ Si schimbarea in omenire o face educatiunea. Scolii bune si dascali buni éta ce trebue 'popóreloru. „Quello che è padrone dell' educazione può cambiare la faccia del mondo, porchè appunto dell' educazione debbe aspettarsi i fatti futuri dell' umanità“ dîce Stefanoni, si „In educazione è basato tutto l' avvenire delle nazioni.“²⁾

Nu ne vomu ocupá de obiceiurile de nunta ale altoru natii, ci vomu enumerá câte-va din cele existente la noi in poporu, un'a din tiênțele modestei nóstre lucrari in care numai in trécatu amu atinsu câte unu punctu din legislatiile loru privitorie la casatoria, dar' amu insistatu cev'a mai multu asupr'a maritisiului la Romani din punctulu de vedere cà codulu loru serva de basa la alu nostru.

Asemenea nu voiu vorbi de nuntile orasieneseci; ne este la toti bine cunoscutu modulu cumu se facu: se cununa la beserica — si pana nu de multu si in casa, — unu balu si pe alocurea si o mésa între rude si prieteni si atât'a totu, si tóte astea in dîu'a cununiei religióse care urmédia dupa cea civila negresítu, la care de obicei nu se face nici unu sgomotu, a-fóra de unii cari punu si aci nífica solemnitate; asiá ace'a ce are fericirea a scrie aceste linii a fostu

¹⁾ V. Hugo. L'année terrible.

²⁾ L. Stefanoni. La scienza dela ragione.

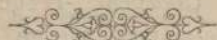

Dintre ocupatiunile de tóte dilele ale mamei.

primăta cu mirele si martorii la oficiu starii civile; cu cântecul muzicii si petrecuta asemenea dupa subscrierea si contractarea casatoriei civile, ér' la domiciliu s'au inapoiatu si martorii presentându felicitarile loru totu in intonatiunea muzicii Reg. 9 de do-robanti. Amu credintia că de órece ambele oficiuri constituie acestu actu maretiu alu vietii omenesci fie-carei'a i-se cuvine tributulu de solemnitate detoritu caracterulú loru maretiu.

(Va urmá.)

Eufr. Hom. Stoenescu.

Candu...

Cându ar' fi se vie ór'a
Se me ducu si eu din lume,
Si candu scumpii mei cu jale
M'ar' chiemá — bocindu — pre nume

Candu crusi, prapure si preotu
La-a mea casa ar' veni...
In sieriu candu m'ar' inchide
Spre momentu candu m'ar' porní;

Candu — dupa prohodu — la grópa
Preotulu s'ar' innaltá
Susu pe tiern'a aruncata
Si-ar' incepe-a cuventá

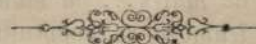
Despre négr'a mea viétia
Cu cuvinte de-intristare,
Cari ar' stórce lacrimi crunte
Dela micu si dela mare: —

Eu atunci din somnulu mortii
Asiu dori se me trediescu,
Se me sniu pe tiern'a gropii
Si in giuru-mi se privescu,

De-asiu vedé pe acci prieteni
Ce-au scurtatu a mea viétia
Cá si ei amaru suspina
Si au lacrimi pe faciá...

De rusine si durere,
De-a loru mare faciaria
Eu de viu se dormu m'asiu pune
Somnulu celu de vecinicia.

C. Moraria.

LUCULUS.

— *Novela originala.* —

(Fine.)

Dlu Zabrányi audiendu de rusinea ce i-a causatu fét'a lui, se amarí intr'atát'a încátu murí de unu atacu de apopleisie. Sermanulu omu de omenie, trebuí se cada jertfa aspiratiuniloru Borbalei lui.

Dar' se spunemu pe scurtu, cà in ce modu s'a terminatu amorulu Jolánei, cu tenerulu conte.

Dupa divortiulu ei, — ce terminà Ingraba, ea avusesè slabitiunea de-a crede promisiuniloru copilaresci ale lui Georges. Elu o asigura, cà o va luá de soție, cà-ci mam'a lui 'lu iubesece intr'atát'a, încátu nu se va opune déca va vedé, cà dènsulu nu pôte traí fàra Jolán.

Lui Georges î-i succesè a obtíne permisiunea contesei de-a poté merge a vêná pe bunulu loru in Poloni'a.

Elu profità de ocasiune si — dusè pe Jolán cu sine. Acést'a se despartí de mama-s'a in Nizz'a.

Pe drumu î-i vorbea, cà dènsulu are unu unchiu fòrte bunu — fratele contesei, — carele 'lu iubesece tare. Pe acel'a-lu va rugá — fiindu-cà aveá influintia mare la mam'a lui — cà se intervina in favorulu casatoriei s'ale cu Jolán.

Georges a si scrisu unchiului seu cà se vina la castelulu din J. cà are mari lucruri de a-i comunicá.

Se afláu dejá de câteva díle in J. si unchiulu contelui nu mai sosia.

Georges se dusè puçintelu la vênatu in apropiere. Jolán siedeá in sala cea mare a castelului privindu la portretele superbiloru antecesori ai contelui, carii parca a o priví cu fruntea incrunzata...

O luáu fiori; î-i parca cà barbatii si femeile aceste cu peruce albe, se mișca in cadrele loru mari.

Afara se aredicà unu vèntu puternicu ce isbeá in geamurile ferestiloru. O de ar' vení Georges!...

Dar' in loculu lui intrà altulu.

Jolán tóta ingalbiní... erá se cada ametíta.

Barbatulu ce aparù inaintea ei si carele o privia uimitu dar' sarcasticu, erá — contele Sasiesky, unchiulu lui Georges!

— A, a, ce surprindere... placuta — dîse elu ri-diendu.

D-t'a aici?... Hm, mirés'a... nepotului meu?! a, a!... Dènsulu rîdea iara.

— Va se díca ti-a fostu ȳata — continuà elu — cà se vizitezi patri'a mea... acestu voyage 'lu puteai face mai de multu... cu mine, inse eu nu erám asiá baietielu frumosu cà nepotulu... ah, ah!

Ea abiá se reculésè, dîcându-i incetu:

— Domnule, fii cavaleru nu-ti bate jocu de o femeia nenorocita...

— Nu, nu, dóm'n'a mea. — Ei bine, dar' se vorbimu seriosu. Credi dt'a intr'adeveru cà vei poté devení so-ȳia acestui copilu?...

Jolán tacù in schimbându feȳie.

— Regretu, — continuà elu — dar' trebuie se-ti declaru, cà o asemenea casatoria nu va avé locu. Sor'a mea, nu-si va dá nici odata consèmtiemèntulu;... ér' eu nu potu intrevení in contr'a proprieloru mele principii!...

— Bine... încèta a me torturá, dle majoru. Si eu 'ti declaru, cà numai vréu nemicu. Vedu, intr'adeveru, cà-mi fuse data a patí rusíne prin unu membru alu familiei d.-tale!

Ea umblá cà nebuna in susu si in josu.

— Totu ce potu face pentru d.-ta — dîse majorulu, — este cà se-ti ajutu... a plecá numai decátu din acestu locu, cà se evitamu scandalulu, se nu te afle contes'a aici, cà-ci trebuie se scii, cà ea-i pe cale si va sosí cātu mai curendu.

Nu mai trebuie se descriemu scenele ulteriøre. Destulu, cà Jolán a parasitu indata castelulu din J., Georges la re'nȳorcerea s'a, n'a aflu-o.

Dèns'a nu s'a mai re'nȳorsu in orasiulu seu natalu.

Dupa unu tempu indelungatu, cinev'a dícea, cà ar' fí vediu-tu-o in Parisu, ducându o viétia depravata.

Mam'a ei tráia inea, dar' in conditiuni fòrte misere; cà-ci dupa mórtea soȳului ei, creditorii, pe carii î-i acumulasè dens'a, î-i luara restulu averii.

Intr'astfelu de impregiurari, ce ar' fi mai cautatu Jolán in X.? ar' fi aflu numai dispretiu ce multi ar' fí crediutu de bine a-i revansiá; ba chiar' si amici si amice, carii se numiaú odata — sincere, nu s'ar fí ab-tienutu de a o umilí. — Astfelu suntu ómenii; adese ori, ei imbraȳosieȳa suridièndu cu ironie, in locu de compatimire, desastrulu celui pe care iei ílu vediura o-dinióra pe susu — si noi am observatu de multe ori, cà nemicu nu-i multiemesce, cà-si cându potu díce de cinev'a: asia-i trebuie!...

Vremea se strecòra repede in oceanulu veciniceii ér' siese ani nu se potu numí decátu o picatura in im-mensitatea lui. Acést'a picatura s'ar' poté inse divisá pàna in infinitu, formandu ast'felu fie-care particéua di-visata — câte-o díua, óra ori, momentu de fericire séu durere pentru bietulu muritoriu.

Da, dupa siese ani, locuitorii din X. se pusera a re'nprospetà suvenirile trecutului.

Unu domnu dícea cà Luculus ar' fí re'nȳorsu, cà l'ar' fí intàlnitu, dar' Dómne! in ce stare, se nu-lu mai recunosci, — slabu, ímbetrànitu, negligeatu in esteriorulu seu, cà si cându n'ar' mai fí fostu elu cavalerulu ele-gantu de odata!

Erá sér'a ajunului de Craciunu. Gerulu scàrtieia si câte-unu individu intàrdiatu ce mai trecea pe strada, cautá cu óre-care doru la ferestile din cari se zaria lu-

mina, venindu-i fără voie gândulu — că acolo trebuie se fie bine în launtru, o caldura prietinoasă și locuitori îndestuliti, accelerându-și pașii că prin instinctu că se ajunga și elu câtu mai iute acasa la ai sei... că-ci adi e veselă sêra a craciunului...

Câm aceste suntu presupunerile cîte a unui trecătoriu. De s'ar' puté elu inse preface în pesére, că se sbóre de-a rëndulu în acele feresti, ce puçini ar' aflá din cei adevératu îndestuliti!

Ar' vedé póte că într'unu locu, ace'a lumina blânda se revarsa din candelabrele ce stáu în giurulu unui — mortu; séu ar' zarì colo în patu unu greu bolnavu, straiu, dela satu. — Preste drumu i-s'ar' desfasiurá póte altu tablou de miserie, cu copii tremurândi de frigu și fôme, carii aprinsera bucatîc'a de lumina de fric'a de naluca ce li turbura fragedulu creru, pâna ce vine mam'a se li-aduca și loru bucatîc'a de pâne în mandr'a sêra a craciunului, cându boerii se ospetéza la mese imbelsiugate, — ei sermanii s'ar' îndestulí cu o pazitura calda care se li-desmortiéseca membrele loru înghetiate.

Si asiá cautându totu mai departe, ar' aflá, unde și unde, că oasa prin pustie, și cîte unu sufletu adevératu fericitu.

Cas'a lui Vernescu pariá a face parte din aceste oasa pre desiértulu acestei lumi.

Pomulu Craciunului straluceá de totu feliulu de jucarii și zaharicale. — Hersili'a erá angerulu ce întocmiá tóte, că bucuri'a se fia generala.

În oda'i'a laterala se audiáu trei voci argintie de copii, carii în nevinovat'a loru nerabdare 'și batea mânuțiile de olalta strigându: „vine angerulu!“

Stefanu erá între ei. Ce tata fericitu! Elu tienea pe genunchi pe Reli, carea avea 4 ani, sarutându-i bucelele ei aurite, că ale mamei.

Mosiulu se petreceá cu cei doi gemeni tiapeni, Stefanu și Severu, carii î-lu coplesiau cu întrebările, că ore ce li va aduce angerulu? Severu poftiá calu, Stefanu ciacáu și sabie, și asiá totu mai departe repetáu poftele loru.

Se vesti în fine că — angerulu a sositu. Unu țivletu de bucurie esí din gur'a meruntei cete și apoi fugira la pomulu iluminatu. Se prindeáu de o jucarie și de alt'a, nu scieáu la care se se opréseca. Ér' Reli indata luá rolulu de maicutia vis-à-vis cu papusi'a s'a pe carea o sarutá și strîngeá în braçie.

Hersili'a 'și pusé mân'a pe umerulu barbatului și privindu-lu dulce î-i disé:

Si nóua ni-a adusu astadi cev'a ângerulu — o veste... — apoi că-i sioptí cev'a.

— Bravo, esci voinica! — disé elu suridiéndu și imbraçisîndu-o, — prin descoperiri de aceste, me inveselesci și-mi împinteni puterea de lucru, că-ci a lucrá pentru familie, este viétî'a barbatului!

Duș a cina, dlu Jeromescu disé:

— Amu se ve spunu cev'a. Banatianu s'a reintorsé de prin lume, elu este greu morbosu; e singuru, că vai de elu. Dupa ce si-a testatu averea scólei, se cuvine că se-lu ingrigimu și chiar' de nu faceá acést'a, detorinti'a umana este a cautá pe cei bolnavi.

— Dar' unde se afla dênsulu? întrebarea deodata copfi lui.

M'am informatu astadi; mi s'a spusu că locuesce în strad'a nóstre chiar', într'o chilie închiriata.

— Sermanulu Luculus, — disé Hersili'a și dóua lacremi cursera pre obrazii ei, — Stefane, draga, trebuie se mergi la elu inca în sêra acést'a.

Vernescu de multu nu mai nutriá nici o rancóre față de rivalulu seu de odata. Elu îlu compatimiá din sufletu acum'a.

Într'o chilie mica, simplu mobilata, Luculus jaceá în patu.

O lumina slaba se revarsá preste faci'a lui slabita; ochii lui pareáu mariti și cufundati în capu; perulu splendidu castaniu deodinióra, erá suru acumu.

Peptulu i-se redicá din cându în cându de o tusa tuberculósa, care-i rapeá tóte puterile.

Dênsulu cautá cu ochii spre ferést'a. Vedeá susu pre ceriu lun'a... Ce nópte frumoasă de iérna, pentru cei fericiti!

În sufletulu seu defiláu un'a cîte un'a icónele trecutului, pornindu dela cea mai frageda pruncie pan' la momentul presinte. — Totulu este peritoriu aici josu, numai natur'a mare totu reinteneresce și durédia; ceriulu instelatu remâne totu acel'a și luminéza cu ace'a nepasare pe morminte că pe o scena de iubire — cugetá elu.

Luculus disé ingrigitórei că se deschida ferést'a.

— Ce cugetati, pentru Ddieu ve ve-ti reci.

— Me voiu reci? — surisé elu tristu — voiu amutí cu totulu de catra diua — cugetá.

Apoi ér' disé că se deschida ferést'a, observandu că aerulu î-i va face bine, că-ci altcumu se inadusiesce.

N'avù incatrou, deschisè... Elu priviá la ceriulu vênétu, prin spaçiu pareá că se preumbla Eternulu, petrecutu de cânturile de „Hossana“ a Cherubimiloru. Se audiá sunetulu ritmicu alu unui clopotu, care desceptá sêmtîri religióse în bolnavu. Ah, de multu nu s'a rugatu! — de cându a muritu muma-s'a; acumu își încruçisîá mânilé... elu rostí o rugatiune...

Domnedieu o audí indata și-lu deslegá de tóte chinurile.

În minutulu acést'a intrá Stefanu în launtru, se apropiá încetu de patu vedîendu că bolnavulu abiá mai resuflá, pusé mân'a s'a pe fruntea acelu'i'a. Luculus mai deschisè odata ochii, recunoscu pe Stefauu și-i disé întreruptu: mul-tia-mita, apoi trecá.

Vernescu stete contemplandu durerosu, faci'a inanimata a rivalulu seu — carele cucerise cându-v'a atâté inimi femeiesci!

Er' pe strada s'audieá in acestu momentu chiuituri de bucurie si colindele irodiloru... Tóte mergeáu dupa obicei, cà-ci cei remasi aici — continuáu cu zelu ace'a ee altulu a parasitu...

Ast'feliu, totu-de-un'a, viéti'a cu mórtea se plimba pe lângá olalta; ele paru a se cunósce, ba a fi ch'ar' impretinite si macaru cà, ambele-su setóse de domnie, totusi ele se spriginescu reciprocu. De ace'a, ori care ar' fi lupt'a omului pentru hegemoni'a urei'a séu altei'a... nu póte sermanulu, seméná discordie intr'aceste dóue aliante naturale; cà-ci ele sustienu cu unu feliu de... politica diplomatica — ecuilibrulu universului! Deci puterea loru este asigurata — prin bun'a-intielegere — pre vécuri....

Banatianu murí cá unu strainu in loculu nascerei lui. De mormentulu seu aveá inse cine ingrigi — Hersili'a punea adese ori cununi de flori pe elu....

Lucreti'a C. Olariu.

REASCEREA LIMBEI ROMANESCI

in vorbire si scriere.

PARTEA A DÓU'A.

Innoiri in scriere.

XIV. Peripetile ortografiei rom. cu litere lat. dela a. 1821 pâna la comisiunile filologice-ortografice din 1858—60.

(Urmare.)

127. In respectu ortograficu, cá cosecintia frésca a principiiloru sale mai susu indegetate, Eliade se adópera a demonstrá, cá limb'a romanésca in firea ei nu se póte scrie cu alte litere cá se sémene a limba cultivata, a limba omenésca, decátu cu litere stramosiesci, pana candu va avé tipii sí vocabulariulu, ce are celu puçinu in díu'a de adi. ¹⁾ Càci scrierea este artea de a ne intielege prin semne primite cu ómenii, ce nu suntu de façia sí cari cunoseu semnele acele; éra ortografi'a este artea de a scrie dreptu, dupa órecari regule primite de dreptulu cuventu sí dupa însușirile unei limbe, încátu cei, cari nu suntu de façia, se intieléga insusi ace'a ce cugetamu sí intielegemu noi, candu scriemu. Adeca scrierea sí ortografi'a trebuie se faca acelasi efectu, ce facu sí icónele unui zugrafu, cari atunci suntu bune, candu sémena cu originalulu séu cu natur'a; fiindu cá nu place nimenui calulu zugrafului, ce sémena cu catârulu, nice leulu ce sémena cu cânele, nice omulu ce sémena cu orangutangulu, sí din contra. ²⁾

Semnele scripturali cirilice suntu pentru poporatiunile slave, prea bune sí prea filosofice, ba áncá cu figur'a loru cea frumósá suntu de o filosofia prea cinica, cautandu cá Diogene plinu de noroiu la frumusetiele sí

desiertatiunea lumei. Noi inse amu avutu literele nóstre aflate de mosi stramosii nostri pe trebuiri'a limbei loru, sí déca limb'a nóstra este sí ea ceva, multu puçiau, ce'a ce este, totu prin aceste litere se póte cunósce ce'a ce este. Sí déca e absurdu a dá unei fetióre crescute in midioloculu naturei hainele mume-sei subtiri cá tírulu sí crescute in cetate, haine, cari nu se protivescu cu díns'a: este sí mai absurdu, unei fetióre frumóse, crescute totu in siulu naturei, a-i dá haine de hotentoti, desmatiate, largi, pângarite, prin care bié'ta copila se nu se mai cunósca ce este. Tóte deci la loculu loru sí in armonia naturale! Altmintre ce amestecu sí ce batjocura s'ar cásinná, candu aru luá Grecii pre cele ciriliane cá se-si seria limb'a loru cea stricata, Romanii pre cele grecesci sí Slavii pre cele romanesci?!

Candu vomu ajunge inse a scrie cu literele stramosiloru nostri, atunci se scriemu o gramatica a Románului de pretotindeni séu a tuturor Romániloru, din care sí dupa care se póta cineva invetiá sí macedo-romanesce sí daco-romanesce; dupa care gramatica scriendu p. e., conforme modelului latinei, *sorbu, omu, projectu, subjectu, nasce*, Romanulu dacianu amesuratu dialectului seu va ceti sí rosti *sorb', om'*, Macedoromanulu *sorbu, omu* s. a. m. d. ¹⁾ La compunerea acestei gramatice barbati nostri competenti trebuie se faca o alegere atátu in respectulu materialului lesicale, gramaticale sí sintacticu, câtu sí in respectulu pronunçiei din diferitele dialecte rom.; càci e absurdu ce'a ce dícu unii: „Scrieti copii cumu pronunçiatu, sí nu mai invetiati nemica, cumu mai pronunçia sí cei-alalti Románi! Ce trebuie se ve mai ganditi, cá ce însemnédia fiacare vorba, de unde vine sí cumu alti frati ai vostri o pronunçia? Ce atáta gramatica? Ast'a e o perdere de tempu!“ ²⁾

Deci intru scrierea limbei nóstre cu caractrele lat. adeveratu cá trebuie se luamu dreptu regula câtu se va poté mai multu inlesnirea, inse se nu uitámu poterea vorbei „cátu se va poté,“ sí se nu ne tienemu de „cátu nu se va poté,“ pentru cá atunci nu se póte. La ori-ee lucru este buna mesur'a: nici prea prea, nici fórte fórte; sí in materi'a acést'a érași asemenea trebuie se ne portámú. Potemu se avemu esemplu pre Italiani, cá si-au simplificatu, câtu s'a potutu, ortografi'a; dara eu tóte aceste vedemu, cá au litere indoite; au dóue soiuri de z: unulu cu s sí altulu cu z; au pre *gn, gl, pr* cari le pronunçia cumu nu suntu scrisa; sí alte asemeni. Nu poteá ei se-si simplifice sí mai multu ortografi'a? Poteá pré lesne, cumu potu sí Italianii cei negramatisati. Dar' ace'a nu ar fi fostu filosofia; ar fi fostu o dovéda, cá nu si-au cunoscutu limb'a, nice adeverulu sí fiinti'a ei; sí filosof'i'a stá in a cunósce adeverulu sí fiinti'a unui lucru. ³⁾

¹⁾ *Acelasi* „Curier. de a. s.“ p. I. pag. 341, p. II. pag. 34, 62 scl.

²⁾ *Acelasi* „Curier. de a. s.“ period. II. pag. 250.

³⁾ *Acelasi* „Curier. de a. s.“ per. I. pag. 338.

¹⁾ *Acelasi* „Curier. de a. s.“ p. I. pag. 312.

²⁾ *Acolosi* pag. 313.

Eca în resumat și în cele mai esențiale ideile și principiele marelui nostru literatoriu privitorie la modulul cultivării limbei noastre și alu scrierei ei cu literele stramosiesci.

Ideie și principie aceste, demne de geniulu lui, în cari acusi mai explicitu acusi mai implicitu suntu depuse și aretate regulele gramaticiei și ortografiei graiului român, și pre cari în decursu de ani le manifestă repetita prin „Curierulu de ambe sexe“ și alalte foie periodice și scrieri ale sale din ocașiunea numărôlor discursiuni și diatribes, ce sustienu cu redactoriulu „Foie pentru minte scl.“ din Brasiovu, cu P., carele în scrierea rom. cu litere lat. voiá se se pastredie caractrele ale celor două cirilice scoli rom. oscure, cu capitanulu G. Rucareanu, Dr. B., N. M., Eugen. Urđiceanu, Const. Mauruli și alti corespondenti de ai numiteloru foie literarie. ¹⁾

Dealmintrea ortografi'a lui I. Eliade, cumu ni se presenta dins'a în „Curierulu de ambe sexe“ periodulu V., tiparitu întregu cu litere lat., nu e alt'a, de-

câtu cea a lui P. Maioru, „cu carele și cu Clainu și Sîncăi Eliade mai prefera a se retaci, decâtu a se aretá nerecunoscutoriu acestoru barbati și a gresi înaintea um-

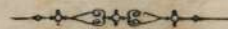
brei loru atâtu de venerate de Romanii, ce au învetiatu a onorá talentele și servitiile unoru asemeni barbati ¹⁾“ Abiá în două puncte se abate de la ortografi'a maioriana: întâiu, oscurarea vocaliloru în însemnându-o, nu cu apostrofulu lui P. Maioru, ci cu semnu scurtării, „semnu totu de inventiune romána,“ dupa cumu se respica dinsu, și admittiendu în limba-ne și pre a două vocala întunerecata seu nasale, pre care o notédia cu cerchulesulu; alu doile, patronindu duplicarea consuantiloru, ce'a ce, precumn și mai înainte semnarea vocaliloru oscurate și a lui o diftongitu cu accentulu duplicatu, se adopera a o aperá cu argumente, dupa talentulu

AGAT'A BARSESCU.

seu, la aparentia argutiose și superiori, dara în realitate labili și nevalide. ²⁾ (Va urmă.)

DR. GREGORIU SILASI.

¹⁾ Vedi corespondentie și tractate de ale acestora în toti cinci periodii ai „Curierului de a. s.“ și în „Foi'a pentru minte scl.“

¹⁾ Acelasi „Curier.“ de a. s. p. IV. pag. 96.

²⁾ Vedi „Curier. de a. s.“ p. III. pag. 197 s. u.

AGAT'A BARSESCU.

Distins'a artista româna pre care o reprezenta portretulu de fația *) — e fiic'a unui oficeriu românû de rangû mai înaltu. S'a nascutu în Bucuresci la an. 1862. Parintii sei o dederà în cea mai frageda etate a s'a în unu pensiunatu din Monachiu (München), unde a cape-tatu cultura receruta si a invetiatu si limb'a germana; — nu e corecta dara asertiunea diareloru straine că ea ar' fi invetiatu limb'a germana numai în anii din urma în conservatoriulu din Vien'a, unde debutédia astadi cu unu succesu admiratu pre bin'a teatrului curtiei imperiali că artista de primulu rangû a aceluia, ci Agat'a Barseescu întorcându-se în patri'a sa, s'a deprinsu pentru bina la an. 1877—1879 în conservatoriulu din Bucuresci, reportându totu-de-a-un'a premiulu primu din cursulu declamatoricu. éra în anii 1879—1881 a fostu angiatu la teatrulu nationalu din Bucuresci, jocându cu succesu rolele cele mai grele. Aici fû descoperitu mai ântaiu talentulu ei celu artisticu, si numai dupa ce s'a deprinsu aici a mersu în conservatoriulu din Vien'a spre a-si des-voltâ mai departe talentulu seu dramaticu, care fû recunoscutu numai decâtu si în Vien'a.

Cu depunerea examenului finalu din 1883 în rol'a „Phödra“ fû decorata cu medali'a de aurû pentru succesulu stralucitu. — Resultatulu acest'a a facutu se i se âmbie junei artiste unu angagiamentu pentru teatrulu germanu din Berlinu. — Atunci încoronata de aceste rezultate 'si cercetâ parintii în Bucuresci. Teatrulu nationalu de-acî inse nu i-a succesu cu acêsta ocaziune a o dobândi pentru sine. Dêns'a se re'ntorsè la Berlinu, unde nu dupa multu tempu primî provocare dela directorulu teatrului curtei imperiali din Vien'a că se vina la Vien'a spre a debutâ că óspe în rol'a numita „Hero“ de Grillporzer (Des Meeres und der Liebe Wellen) Valurile mârèi si ale amorului. — Primindu dominisîór'a Barseescu invitarea a venitu la Vien'a si s'a jocatû secerându aplausele tuturoru, — totu-odata a fostu la momentu angagiata pentru teatrulu imperialu pe cinci ani cu léfa pâna la siepte mii floreni v. a. Speramu că jun'a artista, dupa-ce va aretâ strainiloru că în senulu Natiunei romane înca se afla individi cari cultiva frumosulu, încantatoriulu si esteticulu moralu pre bin'a Thaliei — se va re'ntorce în patri'a s'a si 'si va validitâ talentulu seu în reproducerea frumósèloru scene din trecutulu istoricu si viét'i'a sociale a Natiunei române.

*) Incâtu copî'a acêst'a aprópe baremi tipulu originalu a mârèi artiste — respunde stabilitmentulu din Bucuresci, care a gatitu anume pentru diariulu nostru acêsta icóna.

BERIN'A FIDANTIATA.

(Versiune.)

Berin'a fidantiata capetâ dela mirele seu în presentu de nunta, unu diademu de topazu.

Ea, fiic'a unui simplu cetatiénu, erâ paçinu dedata la asemenea ornamente, — dar' diademulu i-se potriveâ de minune, si-lu si încercâ de nóuedieci si nóue de ori înainte de ceremonia.

A 100-a óra cându, dupa-ce si-arû fi împodobitu capulu cu brillian'a coróna se uitâ într'o oglinda, că nu o vedû altu, diademulu disparusè de pre frumós'a-i frunte.

Berin'a se uitâ la petióre, impregiurulu seu; ea cautâ în cretiele rochiei s'ale, dar' diademulu nu e nicairi. Dar' ce mana mysteriósâ la potutu duce? Nici o fiantia omenésca nu intrasè în chilie. Trebue că vre-o dîna se fi fostu invidiósâ de fericirea Berinei!

Dupa accidentulu acest'a ea parû trista si preocupata, si fidantiatulu ei o rugâ mai de multe ori se-i spuna caus'a superarei s'ale, ea inse nu voiâ într'atât'a erâ de confusa de a-si fi pierdutu în modu asiâ prostu diademulu, celu aveâ dela elu, că semnalulu credintiei sale; si cându elu o rogâ se-i implinésca cea mai ferbinte dorintia, facându-se soçie, ea sub diverse pretexte nu se supusè rogarei s'ale.

Cutezâ-ar' ea óre se apara la ceremonie fara de corón'a de topazu?

În fine o prinsesè asiâ o ingrigire din caus'a acêst'a încâtu totu la ea se cugetâ umblandu singura prin campuri si paduri, si cantr'o dî vorbindu cu sine strigâ tare în midiloculu padurei:

„Unde mi-oi reaflá diademulu. O voce mysteriósâ respunsè:

„Ti-lu vei aflâ în 'tiér'a unde e caldu candu e frigu, unde e frigu cându e caldu, unde casele n'au ferestri, unde încuietórele suntu dinafóra. Berina asculta-me bine: siese case suntu de-a stâng'a, siepte de-a drept'a. Cându vei fi la capetu i dá cu petioriulu; unde pamentulu a sunâ a golu, 'ti-vei aflâ diademulu.“

Dupa-ce audisè cuvintele acestea straine, Berin'a se resolvî a cautâ în tóta lumea tiér'a cea desemnata; si în deminét'i'a urmatóre, fora a insciintâ pre muma-s'a, séu fidantiatulu seu, cari póte i-ar' fi facutu obiectiuni. ea plecâ în diori de di, îmbracata cu vestmintele ei cele frumósâ si incaltiatu cu papuci noi.

Ea se pornî, nesciindu, că unde are de-a merge spre miédianópte, spre apusu séu resaritu, că se afle tiér'a acei'a, unde-i caldu candu-i frigu si unde-i frigu candu e caldu. Ea mergeâ tóta diu'a retragându-se nóptea în casele lucratoriloru, séu colibele pastoriloru, unde frumseti'a i asigurâ o buna primire.

Berin'a, nu uita nici odata de-a întrebâ de caseni, de nu i-ar' scî spune că unde se afla tiér'a descrisa de yöcea misteriósâ, dar' nimene nu-i scî dá desluciri.

Ea nu uită nici de a cugetă acasa, la necesulu si superarea mamei sale si a mirelui seu; dar' acestea nu o împedeca de a-si continuă calea, căci nu se putea resolvî de-a aparea inaintea ochiloru unui séu altui'a, fora de diademulu de topazu.

In calatori'a s'a avù mai multe incidente.

Intr'o dî fă oprita la pôrt'a unui opidu, de unu omu cu unu siurtiu mare de piele, care ducea unu ciocanu de feru, unu soiu de clesce, si o legatura de trestie.

— Frumósa straina, i dîsè elu cu unu tonu voiosu, chiar' in bunu tempu sosesci. Mum'a mea vrea cu totu pretiulu se me insoru, si d.-t'a esci persón'a chiar' care-mi trebue. Vina la muma-mea si vomu ispravi tóte celea dupa poff'a d.-tale.

— Poff'a mea e, dîsè ea, la audiulu acestoru cuvinte se me lasi cá se-mi potu continuă drumulu.

— Ba nu, — frumósa straina, me voi ingrigi eu, cá de nu vrei se me insoçiesci de buna voia, te voi incuiá pe restulu díleloru t'ale intr'o casa fâr' de feresti.

— O casa fora de feresti! esclamá Berin'a emotionata. Cunosci d.-t'a un'a cá ast'a?

— De cunoscu!... Eu insumi le facu cele mai frumóse, si in momentulu acest'a inca amu de vendutu dóue-spre-diece.

— In care tíera se afla, ve rogu? ajutá Berin'a; care totu idé'a ei o urmareá.

— In care tíera se afla casele fâr' de ferestri?... Frumós'a mea, intr'o tíera incantatóre, caldu peste iérna, frigu peste véra; diece, cincispre-diece petióre sub pamentu, o tíera de lenesi, unu adoveratu paradisu, unde ap'a e mai rara de câtu vinulu!

— Amu aflatu! esclamá Berin'a incantata, acést'a e o pivnitia, si casele suntu butile!

— Ai gasitu frumós'a mea, si vedu cá vei aveá multa bucurie de-a devení nevast'a unui bugnariu.

Berin'a tacù, istetiu 'si ascunsè cugetarea. Apropiandu-se sér'a, ea consèmti, chiar' de-a urmá bugnariulu, si de-a siedeá la mama-s'a, care erá o femee respectabila. Dar' inainte de s'ar' fi făcutu dî, cându toti dormiáu inca, Berin'a incetu esí pre o feréstra jósa, dîcñdu-si voioá:

„Elu nu m'a incuiatu intr'o casa fâr' de ferestri, si eu acuma si profitu de ast'a, me voi reintóree in satulu meu cà-ci m'amu cugetatu la lucrulu meu si acum'a totulu mi-e luminatu: „Siepte case suntu de-a drépt'a; siese suntu de-a stèng'a,“ a dîsu vócea din padure. Chiar' trei-spre-diece buti suntu in pivniti'a nóstra, siepte de-o lature, siese de cealalta, tóta butea cu usítia mica, cu incuietórea de lemnu dinafora. Eu amu facutu cá multi ómeni: amu cautatu tare departe, ce aveamu de totulu aprópe de mine.“

Berin'a, apucà drumulu celu mai scurtu, celu facù in dóue luni. Ea nu cereá mai multu informatiuni dela nimenea.

Nu scia ea tóte ce-i eráu de lipsa pentru fericire?... In fine sosi.

— Éca-o! esclamá mama-s'a, aprópe de-a muri de bucurie vediendu-o.

— E Berin'a infidela! esclamá durerosu fidantiatulu.

— Da, sum eu, dar' nu-su infidela respunsè caletóra, care-si intinsè mân'a mirelui seu.

Te rogu mama, aprinde lamp'a nóstra, si urmatí-me in tíer'a unde-i caldu, cându e frigu, si e frigu candu e caldu, unde casele n'au ferestri si unde incuietórele suntu din afora de usie.

— „Dómne ceriuri! esclamá de nou mam'a, fiic'a mea si-a perdutu mintile.“

Fiindu-cà mam'a intardiá de-a face ce-i dîsè Berin'a, luà ea in sa-si lamp'a se cobori in pivnitia unde o urmara si mam'a si mirele seu, in deplinu convinsi cá ea-si perdusè mintea. In care credintia inca se intarira vediendu nu peste multa dandu cu pitiorulu in pamentu si strigandu:

„Ací e“ aretandu locul care suna a golu, si se pandu repede pamentulu, cu unu instrumentu ce-lu aveá la mana. Oraculu nu o insielasè, ea-si reaflá diademulu chiar' asiá frumosu cá in prim'a dî. Apoi ea-si povestí intemplantia si caletori'a s'a si numai contradîsè vointiei mirelui seu; dar' se retiené bine, de a-si mai incercá diademulu inainte de momentulu solemn.

S. P.

Nehotarirea.

Unu musicantu celebru si unu monarchu putinte Goniti de-o sorte in lume s'a 'ntêlnitu, — Iubindu totu o fiintia, c'o dragoste ferbinte, C'o dragoste d'acelea cum rarú s'a pomenitu!

Câci ea la fie-care in taina le zimbise, Si ei de o potriava credeáu alu ei amoru; In façi'a fericirei de multe ori venisè, Dér' ea in totu-de-a-un'a sburá din façi'a loru.

Artistulu o urmédia prin cânturi de iubire, Monarchulu prin splendorea din tronu-i auritu; Artistulu-i promite etern'a nemurire, Monarchulu diadem'a si sceptru-i stralucitu!

Luptara multu sermanii: dar' ea steteá pe gânduri, Ca nu şcieá pe care din doi mai multu iubeá;— Decisa pentru unulu a fostu in multe renduri, De celu-alaltu asemeni se fuga nu poteá.

Ací voia poterea, dar' n'o lasá talentulu; Ací gândeá la lume, ací la Creatoriu; Doreá si diadem'a, doreá si monumentulu; Vrea fala in presinte, renume 'n viitoriu!

Si totu gândindu intr'un'a pe care se-lu preferè Trecura ani de dile; si cându s'a hotaritu: Artistulu si monarchulu murise de durere.— Acumu nehotarírea î-i tíene de uritu!

Ión N. Polychroniade.

Ospetiulu in Cairo.

Beduinu la venat6re.

CONSACRAREA BASERICEI ROMANESCI GR.-CAT. DIN NASEUDU.

În 1/19 Octombrie 1884 a serbatu poporul greco-catolicu din Naseudu un'a din cele mai rare serbatori, ce s'au potutu serbá decându esista acestu opidu. În acést'a dî s'a implinitu o dorintia, ce a nutritu-o în anima acestu poporu mai bine de 30 de ani. Încá la an. 1850 s'a pusu fundamentu pentru edificarea unei biserici nóue. Înse graniti'a s'a desfiintiatu, poporul aveá a suferi durerile desastrului din 1848 si ast'felu preste fundamentulu, ce aveá se pórté nóu'a biserica mai multu tempu a umblatu plugulu si grap'a si numai dupa trei decenie l'a resolutu poporul la staruinti'a conducatoriloru sei a-se apucá de cladirea bisericei. Têmpulu de astadi înse nu se póte compará cu celu din 1850 si noulu edificiu trebuíá se corespunda têmpulu si impregiariloru de astadi. De ace'a fundamentulu celu vechiu a remasu ascunsu sub suprafaci'a pamentulu si noulu edificiu s'a redicatu pre unu nou fundamentu si dupa unu nou planu si credu cá face onóre Naseudulu. Edificarea a mersu rapede. Nu s'au crutiatu speșele numai se se faca lucrú bunu. Intocmirea interna si în specie iconostasulu abíá credu se aiba paruchia.

Dupa-ce edificiuulu a fostu terminatu, a fostu rogatu Ilustritatea Sa, domnulu episcopu a Gherlei Dr. Ioanu Szabó, mai ántaiu în scrisu si dupa ace'a prin o deputatiune, cá se puna coróna noulu edificiu prin consacrare, fiindu acést'a o dorintia generala a Naseudeniloru. Ilustritatea Sa avú bunetate a implini acést'a dorintia si desí erá tempulu celu mai urítu si prin urmare cãletori'a cátu se póte de neplacuta — totusi porní în 6/18 Octombrie a. c. catra Naseudu. Pregatirile de primire s'au facutu dupa potintia nu înse dupa dorintia, cá-ci tempulu celu reu a fãcutu mare piedeca si aici. Ace'a ce s'a potutu totusi s'a fãcutu. La graniti'a fostulu districtu a Naseudulu a fostu intempinatu de o deputatiune în frunte cu judele procesualu. Din josu de satulu vecinu dela Naseudu a aseptatu banderiuulu tramesu dela Naseudu. În Mocodu si Salv'a au aseptatu preotii înbracati în ornatu si însoçiti de inteligenti si poporu. Ilustritatea Sa în tóte locurile a scoborítu din trasura, a ascultatú cuvintele de bineventare si a respunsu cá unu adevratu urmatoriu a apostoliloru. La capetulu din diosu a Naseudulu a fostu redicata o pórtá triumfala cu inscriptiunea „bine a-ti venitú.“ Aici primariulu opidanu cu mai multi inteligenti, cu poporul si cu corpulu pompieriloru voluntari a primitu pre Ilustritatea Sa, care în respunsulu seu între altele a dîsu cumcá a avutu de multu dorinti'a se vina în acestu tienutu care formédia o pétra pretiuita în alm'a diecesa a Gherlei. Dela pórtá si pana la biserica au fostu însoçitu pre langa baderiu de toti, cei ce au aseptatu si primitu aici. La biserica l'a primitu clerulu îmbracatu în ornatu. Dupa inseratu a fostu petrecutu pâna la cuar-

tirulu vicarialu, unde a primitu diversele corporatiuni. De sér'a cáu la 6 óre junimea studiósá a mersu la cartiru unde dupa ce a cântatu câteva'a piese parte cu orchestru parte în coru, scolariulu de cl. VIII M. Ileni a rostitu urmatóriele cuvinte:

Ilustrissime Dae Eppe! Pré gratiósé parinte!

Christosu a tramisu pre Apostolii-sei — díce Ioanu Gura de auru — precumu tramete sórele radiele s'ale, precumu tramite ros'a mirosulu seu si precumu tramite foculu schinteile s'ale. Aceste cuvinte ne venirá si nóue în miute cându ni-s'a impartasítu cá Ilustritatea Vóștra a-Ti luatú resoluti'a de-a satisface si multiemi un'a din cele mai ardiente dorintie a populatiunei credintiósé din acestu locu: consacrarea locasiulu lui Ddieu ziditu din nou. Si cine se nu sêmta o adevrata bucurie, o adevrata placere cându scie cá are a salutá cu anima deschisa si cu cuvinte nefaciarite pre Acel'a pre care prevedinti'a divina l'a pusú de capu vediutu a iubitei nóștre diecese.

Cu atátu mai tare sêmte acést'a bucurie junimea studiósá dela Institutele de cultura de aici, cáci în sacra persóna a Ilustritatiei Vóștre, pre lângá apostolulu adevrului, bunulu si frumosulu pre terenulu culturei; pre lângá apostolulu credintii si a moralitatii mai vede si patronulu si supr'aveghiatoriuulu confesionalu alu inventiamentulu.

Suntemu pre deplini satisfacuti crediendu cá cu acést'a ocașiune, Ve ve-Ti convinge personalu Ilustrissime cá prin cultivarea sciintieloru cu diligenția si a moralitatii cu curatienie creștinesca, prin cultivarea sêmțimenteloru patriotice, ne-amu fãcutu vrednici de jertfele, pre cari fii lui Marte de pre valea Rodnei le-au adusu pre altariulu Minervei.

În acést'a credintia fiésca junimea studiósá în numerulu prezentatu aici rugandu-ve cá se fiti midilociatoriulu credintiei nóștre la tronulu Ddieirei, patronulu si informatoriulu sêmțimenteloru si loialitatii nóștre cátra Înalt'a dinastie domnitóre apoi aparatoriulu justeloru interese ale asiedimenteloru nóștre culturali pre lângá guvernulu Majestatii s'ale, — descoperindu si rogându-ve cá se-i primiti multiemita si recunoscintia pentru ingrigirile de aici — cu inima fiésca róga prevedinti'a cá spre binele si înflorirea diecesei nóștre, a carei capu sunteti, spre binele si înflorirea patriei si a némulu romanescu se Ve tiéna la multi si fericiti ani!!!

Ilustritatea S'a cu ferést'a deschisa a ascultatú cuvintele rostite, dupa cari a respunsu indemnandu junimea se fie ascultatórie de invetiatorii si crescatorii sei, se tiéna contu de invetiaturile bune, ce i-se dáu. Dupa ace'a s'au mai cântatu câteva'a piese. Cu acést'a s'a încheiatú solemnitatea pentru dîu'a de 6/18 Oct.

În 7/19 s'a începutu la 8 óre solemnitatea consacrării, care a îndeplinitu-o Ilustritatea S'a însoçitu de unu numeru de preoti, care se potú vedé în Naseudu.

numai cându suntu sínóde vicariali. În decursulu san-tei liturgii a ordinaru diece preoti, ce'a ce éra s'a fa-entu numai la dorinti'a Naseudeniloru, éra dupa cetirea evangheliei a tienutu o cuventare cátra publicu in care a vorbitu despre însemnatatea sacrificiului din legea noua. Dupa finirea santei liturgii a cercetatu cabine-tulu naturalu, bibliotec'a si celelalte. La 1/24 s'a in-ceputu prandiulu in decursulu cáruia a toastatu Ilus-tritatea S'a pentru Santi'a S'a pontificele, Majestatea S'a imperatulu, principele si princes'a de coróna si tóta fami-li'a domnitória si pentru înaltulu regimu, Reverendissi-mulu Vicariu Gregoriu Moisilu pentru Ilustritatea S'a episcopulu, Escelenti'a S'a Metropolitulu Vancea, Ilustrita-tilé S'ale episcopii Pavelu si Mihaly, directorulu Ciocanu pentru suit'a Ilustritatiei S'ale, reverendissimulu cano-nicu Coroianu, pentru colegiulu profesoralu, prof. Scri-donu pentru reverendissimulu Vicariu, prof. Dr. Alexi pentru óspeti, preotulu G. Domide pentru poporulu na-seudénu, prof. Maximu Popu pentru acei'a cari au gra-tulatu parte in scrisu parte telegrafice, apoi pentru bi-nefacatorii basericei, prof. Dr. Moisilu pentru cei nou ordinati; parochulu evangelicu Gustav Decani pentru Naseudeni cari au sciutu pune in praesa ideile mari prin infintiarea de scoli si redicarea de baserici, cari suntu dovedi despre progresulu in cultura.

Lasamu se urmédie aici epistolele si telegramele adresate din tóte pártile:

Blasiu 17/12. 10 óre 10 minute.

Reverendiss. Gregoriu Moisilu, vicariu

Naseudu.

Desi cu corpulu afectatu nu potu luá parte la so-lemnitatea consacraréi pompósei baserici, dara cu spiri-tulu voiu fi de fácia cántandu si eu marire intru cei de susu lui Domnedieu! si braviloru poporeni recunoscentia si lauda

Vancea metropolitu.

Lugosiu 18/10 11 óre 20 min.

Prea onorat. Gregoriu Moisilu, vicariu foraneu

Naseudu.

Nr. 26 presid. 1884. Dorirea-si se fiu martoru a staruintieloru credintiosiloru vostrii, carii din poterile loru au ziditu Domnului casa vrednica de a fi con-sacrata. Binecuventare se planeze preste basericile cele vie ale spiritului santu, cá se póta laudá pre domnulu in Sionulu celu nou din seméntia in seméntia intru lun-gime de vécuri

Victorú Mihalyi,
episcopulu Lugosiului.

*Onoratu Comitétu! *)*

Nepotendu participá in persóna la festivitatile, ce le arangiati, pentru ocasiunea santírei basericeí nóue din Naseudu, la amicabil'a invitare, cu care m'ati ono-ratu, Ve trametu aceste síre, cáror'a le lasu se inter-

prete, precátu voru poté dorinti'a mea sincera, cá base-rec'a marétiá din capital'a unui fostu regimentu romanu de confinii, cu clerulu si poporulu ei deapururea bravu se aiba partea cea mai buna de prosperare propagandu adeverat'a caritate crestinéscá, carea trebuie se ne unéscá pre toti ori cátu amu fi aruncati de valurile tempuri-loru, in cari traimu.

Sibiiu, 1/10 Octobre 1884.

Mironu Romanulu m. p.

Onoratulú comitétu arangiatoriu!

in Naseudu.

Multiamindu pentru onoratóri'a invitare la serba-tórea din 19 Octobre, ceru scusa, cá nu potu veni in persóna. Poftindu serbatórei frumóse celu mai bunu de-cursu me însemnu cu totu respectulu

supusu
Waczger m. p.
colonelu.

Prea onorate Domnule primariu!

De catra comitétulu arangiatoriu sum onoratu cu invitarea la serbatórea santírei basericeí si m'am bucu-ratu anticipando de aceea, cá voiu vedé ace'a frumósa serbatóre si voiu poté cá óspe prea-amicabilu invitatu a luá parte in present'i'a de barbati ilustri si prea-me-ritati pentru baserica, scóla si binele publicu. Totusi bucuri'a mea a fostu scurta, pentra-cá spre cea mai mare dorere a mea prin bolnavirea unicului meu fiu de trei ani înainte numai cu patru díle sum impedecatu a luá parte. Fiindu-cá dlu primariu in totu casulu este mem-bru comitétulu arangiatoriu 'lu rogu pre prea on. ds'a a impartasi onoratulu comitétu, precumu si in cercu mai largu, onoratorulu domni in Naseudu multiemit'a cordiala pentru invitare, inuse totu odata si adénc'a pa-rere de reu, cá din motivele aduse mai înainte dorere nu amu potutu luá parte la maréti'a serbatóre a san-tírei basericeí cele frumóse a Vóstre. Darulu lui Ddieu scutéscá frumós'a vóstra baserica pana in tempurile cele mai departate precumu si natiunea romana, care are atáti'a fii inteligenti si supusi credintiosi inaltiatulu nostru monarchu, cá si patriei comune, in armata si in-tre aperatorii patriei, dintre cari in decursulu servitiu-lui meu de 24 ani amu invetiatu a cunósce si pretiuf pre multi. Se tráiesca!

Cu deosebita stima

Alu Prea Onor. D-Vóstre

Bistritia in 18 Octobre 1884.

prea plecatu:

Sassy

r. c. majoru la aparatorii de patria.

Comunitatíei basericesci greco-catolice!

Naseudu.

Bistritia 19 Octobre, 12 ore de dí.

Din caus'a cá nu me aflu bine, impedecatu de a co-respunde onoratórei invitari la santírea basericeí aducu cea mai cordiala gratulare la indepliúrea opului fru-mosu. Nobil'a casa a Domnului e unu nou documentu evidentu despre credintiós'a ingrigare, ce o are natiunea romana fácia de cele mai inalte buuri ale omenimei. Domnedieu se incaldiesca necurmatu din cas'a edificata spre onórea s'a inimele si se le inspire pentru proble-

*) Scrisórea e adresata la comitétulu arangiatoriu.

mele cele înalte culturale a vieții poporului, cât de acolo se isvoréscă daru bogatu nu numai zelései generatiuni presenti ci și bravilor barbati și muieri, cari voru urmă după acésta generatiune.

Budaker
dechantu cercualu.

Onoratului Domnu Ioanu Ciocanu,

Naseudu.

Bistriti'a 19 Octobré, 12 óre de di.

In urm'a împiedecamentelor, cu mare parere de reu amú absentatu dela însemnat'a serbatóre a dvóstre, pentru ace'a înse ne împartesimú cu întregu sufletulu în simtiementele solemne a DVóstre și rogámú pre parintele ceréscu, cá se verse cele mai depine daruri ale iubirei sale asupr'a santului vostru opu. Primiti cu totii cele mai cordiali salutari ale amicilor vostri.

Lani, Pánczél,
Szeremley.

Venerabilului comitetu besericescu,

Naseudu.

Fagarasiu 19 Octobré, 2 ore.

Regretandu cá nu potú luá parte in persóna la festivitátea de astadi, primiti sincerile mele gratulari si salutu onorabil'a adunare

Popu.

Comitetului arangiatoriu,

Naseudu.

Bistriti'a 19 Octobré, 12 ore 30 min.

Impiedecatu prin afaceri parochiali de-a urmă onoratei invitari, dorescu cá din nóu'a biserica se iésa totu nóua mantuire și binecúventare pentru Naseudu.

Csallner,
parochulu Adrofului.

Vicariu Moisilu,

Naseudu.

Fagarasiu 19 Octobré, 2 ore 30 min.

Gratulezu bravilor naseudeni, servéscă beseric'a monumentală de scutu poternicu moralei și virtúteii nátionali in veci.

Dr. Popu.

Dupa finirea banchetului Ilustritatea S'a a si plecatu catra resiedintia insotiendu-lu pana in comun'a vecina dóue trasuri cu mai multi onoratori. — Dorimú se fi dusu acei'a impresiune buna, care a lasatu-o in anim'a nóstra!

In fine nu potú se nu amintescu si ace'a cá Ilustritatea S'a a facutu daruri însemnate pentru fondulu scolarilor seraci, fondulu pompierilor, pentru bandieru etc., pentru cari priméscă multiemit'a nóstra a toturor'a.

Naseudu, in 22 Octobré 1844.

P.

LOTERI'A REUNIUNEI FEMEILORU ROMANE DIN SIBIU.

In urmare a apelului din 10-22 Maiu a. c., au încursu mai din tóte partile locuite de Románi preste 1200 de obiecte alese, cele mai multe lucruri de mâna tieranésca de tóta frumseti'a.

Suntu fórté multe lucruri de salonu, manufacturi ale damelorú nóstre, apoi obiecte cumperate. de aur, argintu, sticla și alt'felii de metalu. — Din partea reunitiei s'au cumperatu dreptu câscigu principalu done girandoluri de argintu (china) câte cu 7 brație, in valóre de 200 fl.

Din tóte obiectele s'au compusu 1000 de câsciguri, dintre cari o multíme suntu de valóre dela 5—20 fl., suntu și dela 20—40 fl., dar' nici unulu sub 50 cr.

Tóte obiectele impr'una suntu pretiuite prin experti preste 3000 fioreni.

Obiectele cari voru cadé pe sortiurile nevendute, apoi cele ce nu se voru redicá in tempulu prescisu, se voru vinde la licitátiune publica in favorulu fondului.

Desi este usu cá la loteriile cu scopu filantropicu se se emita sortiuri in valóre nominala de celu pu'ínu diece ori mai mare decâtú valóre premieloru, Reun'unea nostra tienendu contu de publiculu nostru angagiatu la dese si totu feliiu de contribuiri; va emite pentru 1000 de câsciguri numai 12.000 de sortiuri à 50 cr. in valóre nominala de 6000 fl., va se dica nici de done ori catu e valóre obiectelorú, din cari totu pe 22 numeri cadé unu câscigu.

Tragerea la sorti va fi la 25 Novembre a. c., din intem- plare chiar' pe tempulu congresului, care precumu se afirma se va deschide la 23 Novembre.

Cá publiculu se fie informatu despre valóre si frumseti'a câscigurilor, la tempulu seu se va arangia o expositiune la unu locu potrivitu, carea va fi deschisa 8—10 zile.

Pentru evitarea ori-cárei banuieli din partea proprietari- lorú sortiurilorú, tragerea la sorti se va efectui cu tota publici- tátea si control'a possibila. Anume: Se va compune unu catalogu despre tóte câscigurile cu numeri curenti. In acestu catalogu se va descrie fie-care obiectu si se va provedé cu numerulu din cata- logu. Catalogulu va servi de bas'a câscigurilorú, si spre acestu scopu se va legalisá prin notariulu publicu. In acestu catalogu se voru induce obiectele ast'felii, cá pe fie-care suta se cada de o potriua obiecte din tóte categoriile.

In diu'a premergatore tragerei la sorti se voru taiá nume- rii in present'a unui notariu publicu, si asiediatu fie-care in câte unu micu cilindru de lemnú, se voru pune totu câte 1000 intr'unu saculetiu, care se va provedé cu sigi'ulu reuniunei si a notariu- lui publicu.

In diu'a tragerei la sorti se voru trage din fiecare miia câte 83 numeri, totalu 996, éra din tóte impreuna 4 numeri, preste totu 1000 câsciguri, cari apoi punendu-se de nou in urna, se voru trage pe rendu si se voru introduce in catalogu cu ince- pere dela Nr. 1 in ordinea in care se voru trage.

Numerulu care se va trage întâiu, va câscigá obiectulu 1 din catalogu si asiá mai departe.

Tragerea la sorti inca se va efectui sub control'a unui no- tariu publicu.

Catalogulu se va tipari dimpreuna cu numerii trasi la sorti si se va distribui pe la colectanti, cá fie-cine se se pota orientá acasa despre câscigulu seu.

Banii încursi din sortiurile vendute, precumu si sortiurile nevendute, voru avé se se expédodie la adres'a reuniunei ast'felii, cá celu multu pâna la 23 Novembre se ajunga la biróulu comi- tetului. — Obiectele neredicate in 30 de zile dela diu'a tragerei la sorti remanu in favorea fondului.

Sibiu, 20 Octobré 1884.

Mari'a Cosma m. p.,
president'a comitetului.

— Speramú ca publiculu romanu apretiuindu, dupa me- ritu, nobilulu scopu ce a ayutu inaintea ochiloru Reuniunea fe- meilorú române din Sibiu cândú a arangiatu acésta „loteria fi- lantropica-nationala“ va grabí a cumperá tóte losurile emisse, cu atátu mai inadinsu ca acelea dau siansa la câsciguri forte fru- mose si de valóre, si afora de ace'a banii cari voru incurge in pretiulu acelor'a au se formeze unu fondu pentru assecurarea sus- tienerei si promovarei scolei române de fetitii din Sibiu, care abia deschisa in anulu trecutú au si datu ronduri vrednice de luatú in consideratiune.

— Cetitorii nostri se potú adresá si la noi pentru losuri.

Proprietariu, Redactoru respundietoriu si Editoru: **Niculae Fekete Negrutiu.**

Imprimari'a „Aurora“ p. A. Todoranu in Gherla.